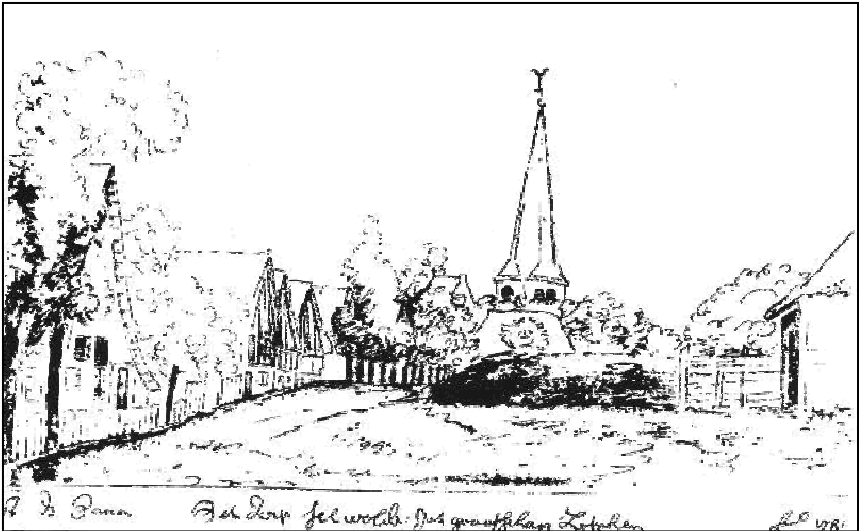

Bulletin *Old Sillevold*

Jaargang 19 Najaar 2016

Heemkundige vereniging
Old Sillevold

Op voorpagina:

Albertus Dorrestijn met z'n Rollator Suselbaek, circa 1960.

Inhoud:

Voorwoord

4

De Markt en de Bierbrouwerij Lubbers

Wim Veenhuizen

8

Sillevoidse mensen (6)

Bennad van de Weikamp

9

Mijn kweekschooltijd, 1955-1960.

Willy Wiendels.

18

Tegenwoordig adres Bontebrug 106

Lex

26

Activiteitenkalender 2015-2016

34

Bulletin is een uitgave van de
Heemkundige vereniging

Old Sillevoid

en verschijnt tweemaal per
jaar.

Jaargang 20 - Najaar 2016

Redactieadres:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstr. 5
7064 GH Silvolde
tel. 0315-32 75 90

Email:
info@oldsillevoid.nl

Internet:

<http://www.oldsillevoid.nl>

**Samenstelling
en vormgeving:**

Willie Dieker

© 2016

Heemkundige vereniging

Old Sillevoid

Overname van bijdragen is
toegestaan na toestemming
van de redactie met bronver-
melding.

De inhoud van de opgenomen
artikelen valt onder de verant-
woordelijkheid van de auteurs.

**Losse nummers € 3,50 per
stuk**

ISSN 1569-1365

Voorwoord

We beginnen dit Voorwoord met een korte verslaggeving van het verenigings-wel-en-wee van het laatste halfjaar.

Op woensdag 23 maart kwamen we bij De Buurman bij elkaar voor de vertoning van de video 'Bernard Dorrestijn in gesprek met dhr. Herman Reusen'. De heer Reusen was jarenlang secretaris van de plaatselijke RK Boerenbond ABTB en zaakvoerder van de daaraan gekoppelde Coöperatieve Aan- en Verkoop Vereniging CAVV. Het gesprek gaf een inzicht in de ontwikkeling van het boerenbestaan van na de Tweede Wereldoorlog en van de voortgaande emancipatie van het RK-volksdeel.

Aan het eind van de avond keken we nog even naar een film van een trouwerij van een familielid van ds. Van Selms, met beelden van de pastorie en de Ned. Herv. kerk (de oude pastorie en de kerk met de

inrichting van vóór 1959).

In het verlengde van de lezingen van de gebroeders Salemink over hun familiegeschiedenis

'Ondankbare Grond' hielden we op zaterdag 28 mei – samen met onze zustervereniging OVG - een fietstocht langs de Gendringse, Sinderse en Silvolde boerderijen waar de Saleminks in voorgaande eeuwen leefden en werkten.

Te Silvolde nam voor de familie Salemink de Bedrukte Moeder Gods van Varsseveld een centrale plaats in, vandaar ook dat de Mauritiuskerk in het excursieschema was opgenomen.

Onze zomeractiviteit op zaterdag 11 juni betrof een bezoek aan de Zandwinning te Netterden en het Informatiecentrum Min40celsius te Varsseveld. Op beide plekken was de heer René van Uum onze voortreffelijke gids door de prehistorie, toen hier in onze omgeving, vele

meters onder het tegenwoordige maaiveld, allerlei vóór-historische dieren rondzwierven. De zandafgraving gaf enkele ervan prijs, en die enkelingen geven ons nu al een prachtig beeld van de schoonheid en veelheid van wat hier eens was! De deelname was deze keer wat aan de magere kant, misschien was de datum niet zo'n geschikte. Moeten we gewoon een keer over doen, want Min40Celsius verdient een veel grotere belangstelling!

Het thema van de Open Monumentendag op 10 en 11 september 2016 was: Iconen en Symbolen. In de aanwezigheid van de nieuwe burgemeester, de heer Otwin van Dijk, vond de start op zaterdagmorgen 10 september plaats op en om het terras van het Dorpshuis te

Varsselder. De koning van het Onze Lieve Vrouwengilde presenteerde zich in vol ornaat en de vaandelgroep leverde een kunstig uitgevoerde bijdrage, waarna de aanwezigen zich naar de – teveel om op te noemen – bezienswaardigheden begaven. Men zag elkaar om 16.30 uur weer terug te Ulft bij de voormalige directeursvilla 'Het Anker' van het gelijknamige houtbedrijf van de familie Eppink. Het pand prijkt op de Gementelijke Monumentenlijst en de bewoners, de familie Baakman, hebben het onlangs weer geheel in de oorspronkelijke staat gerestaureerd, hetgeen het Monumentenplatform deed besluiten de Monumentenprijs 2016 aan de familie Baakman uit te reiken. Een mooi slot van de Monumentendag 2016!

Directeursvilla Het Anker te Ulft

B. Verheijen:
Silvolde vanuit
het noorden.

Maandag 18 oktober kwamen we weer bij De Buurman bijeen en maakte dhr. Jan Verheijen ons deelgenoot van zijn zoektocht naar de portret- en landschapsschilderijen van zijn vader Bernard Verheijen. Zowel de in beeld gebrachte schilderijen, als de verhalen er omheen - van en over vroegere en tegenwoordige eigenaars - maakten de presentatie van zoon Jan tot een waar succes.

Op woensdagavond 16 november kwamen we van Old Sillevold samen met de OVVG (Gendringen) en Gander (Gaanderen) in de Mauritiuskerk bijeen voor de presentatie van architect dhr. Leo Sluijmer over de Martinuskerk te Megchelen, de

Mauritiuskerk te Silvolde en de Augustinuskerk te Gaanderen, alle drie scheppingen van zijn grootvader, de architect Joh.H. Sluijmer. Kleinzoon Leo gaf een toelichting bij de ontwerpen en de stijlen van diverse der veertig door zijn grootvader ontworpen kerken, met name die te Megchelen, Silvolde en Gaanderen.

Vervolgens gaven de heren Snelting, Harbers en Bouwmeister ieder een kort historische overzicht van respectievelijk de kerken en parochies van Megchelen, Silvolde en Gaanderen.

Het gedeelte na de pauze bestond uit het bespreken van de mogelijke herbesteding van de aan de eredienst onttrokken gebouwen. Te

Gaanderen is men hierin reeds geslaagd, maar Megchelen en Silvolde zitten nog midden in het organisatie- en vergaderproces.

Naast de bijeenkomsten stopten bestuur en leden natuurlijk de nodige energie in diverse verenigingsactiviteiten, b.v. het Bulletin, de foto- en archeologieverzameling en de grafmonumenten op de R.K. Begraafplaats aan de Prins Bernhardstraat.

Ook volgen we de renovatie van het centrum op de voet, speciaal de werkzaamheden rond de Juliana- en Bernhardboom; geplant op 07-01-1937 ter gelegenheid van het huwelijk van prinses Juliana en prins Bernhard. Zie het verslag in de Graafschapbode van 08-01-1937. Het om de boom staande hekwerk wacht nog op herplaatsing op een historische plek in het dorp; evenzo de Non!

Heel Silvolde vroeg zich af of bij de graafwerkzaamheden op de Markt de bierkelders van Brouwerij Lubbers nog ontdekt zouden worden... Men zie de bijdrage van dhr. Wim Veenhuizen op pagina 8.

Bestuur en redactie.

Silvolde

Onze plaats heeft feestgevierd, zooals het hier nog zelden geschied is. Reeds 's morgens kwam er al koraalmuziek vanaf den toren, terwijl even hierna 9 saluutschoten klonken. De kerken waren vol om te luisteren naar de plechtige diensten, welke er werden gehouden. Daarna werd er muziek en zang op het marktplein gegeven, terwijl 's middags een groote kinderopocht plaats had, met een prachtige versierde wagen met bruidjes en de Juliana-eik. Deze werd onder enorme belangstelling geplant, waarbij o.a. in gloedvolle reden werd gesproken door den Weleerw. Heer Ahsmann, pastoor, Ds. G. Boersma, den heer P.S.J. v. Bijleveld, notaris, oud-burgemeester P. Karsten, de heeren G.B. Kemperman Sr., J.R. Westerveld, voorz. Chr. Oranjeveer. en Ds. M. Wielemaker, terwijl het openingswoord was gesproken door den voorz. van het comité, den heer H. Jaartsveld. Nog zij vermeld, dat alvorens de eik werd geplant, alle schoolkinderen onder leiding van den heer B.A. de Grood, hoofd der R.K. Ulo-school, eenige nationale liederen zongen. Na deze plechtigheid had er nog muziek en zang plaats in de muziek tent, terwijl later nog verschillende dansjes werden gemaakt. Een oorkonde werd nog geteekend door alle comitéleden, welke in een looden buis zal worden ingemetseld in het bek, dat om den Juliana-eik geplaatst wordt.

De Markt en de Bierbrouwerij Lubbers

Wim Veenhuizen

Er gingen altijd nog de verhalen rond dat de kelders van de bierbrouwers Lubbers nog onder het Marktplein zaten. En inderdaad kwamen er dit jaar bij de renovatie van de Markt wel enkele restanten van muren voor de dag, maar helaas geen kelders met nog een aantal biertonnen er in.

De geschiedenis van de bierbrouwerij van de familie Lubbers gaat terug tot Johannes Lubbers in 1750. Het Lubbersbier was in heel Gelderland bekend en vond er aftrek. Lubbers brouwde een donker bier met een alcoholpercentage van maar liefst 15 procent, volgens een oud recept.

Maar omstreeks 1880 moest er van rijkswege koolzuur aan het brouwsel toegevoegd worden. En dat was helemaal tegen het zere been van Bernardus Lubbers, de brouwer van toen. Einde Brouwerij Lubbers in Silvolde!

Mijn grootvader Wilhelmus Veenhuizen kwam omstreeks 1890 vanuit Brummen in Silvolde wonen en vestigde zich toen als molenaar op de molen aan de Terborgseweg (de latere Reijrinksmolen) en daarna als bakker/kruidenier op de plek van

bakker Ten Have aan de Markt. Wilhelmus Veenhuizen en Bernardus Lubbers waren goede burens en tevens goede vrienden.

Mijn vader, Jan Veenhuizen, is in 1893 aan de Markt geboren en heeft nog wel in de bierkelders van Lubbers gespeeld; hij vertelde ons nog wel eens over de grote houten vaten en koperen ketels die er stonden.

Helaas zijn de recepten en de kasboeken van Brouwerij Lubbers allemaal verloren gegaan, maar de verhalen over de brouwerij nog lang niet.

Ruim 50 jaar geleden ben ik als kleinzoon van Wilhelmus Veenhuizen, in de echt verbonden

met Leonie Lubbers, de kleindochter van Bernardus Lubbers.

En ik kan je wel vertellen dat er op de familiefeestjes nog altijd enthousiast over de Brouwerij Lubbers gepraat wordt!

Sillevoldse mensen (6)

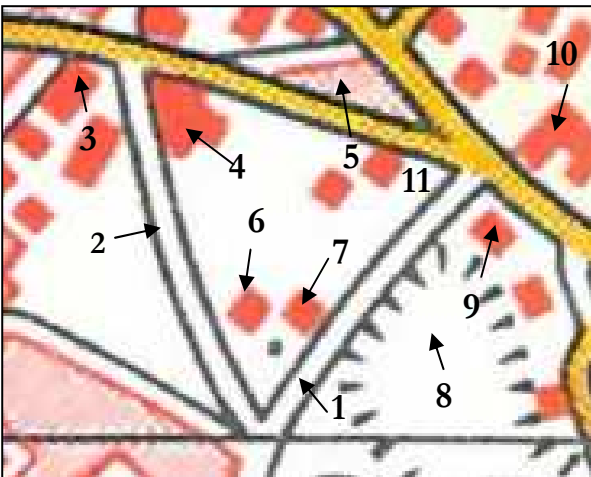
Bennad van de Weikamp

In mien kinderjaoren lie:p de Korenweg vanaf de Ulftseweg dwas aover de Lichtenbergseweg naor de Olde Dinxperloseweg hen, ongeveer netzo as dat now nog 't geval is. 't Eerste deel was al verhard, maor wieterop was 't un olderwetesen zandweg met karresporen en un peerdepad d'r tussenin. An de Sillevoldse kant lei un fietspad dat met betonpöoltjes afgeschermd wier veur uutwikkend gevaar van de boeren.

Op ongeveer 400 meter vanaf de Olde Dinxperloseweg ha'j d'n dri-jsprong Korenweg-Melkweg, ten naostebi-j op de plaats van de tegenwoordigen dri-jsprong van de Korenweg met de Jachtlaan.

De Melkweg kwam tussen de Olde Bond en direktEURSwoning van de Botterfabriek op de Prins Bernhardstraot uut. Links en rechts leien de zaodlanden van Bongers van d'n Belterman.

'k Geleuf dat d'n Korenweg deur de gemeente onderhollen wier; de Melkweg misschien ok wel, maorden was t'r meestal vö! slechter an toe; d'r zatten verschrikkelek diepe knipgaeter in 't karspoor. 't Is mien wel us aoverkommen – a'k met un stuk of tien zakken zaod naor de Olde Bond hen malen mos – dat t'r mien daor bi-j zonn knipgat in 't karrespoor, un zak met zaod van de wagen viel.

Sillevoldseveld, 1975:

- 1 Korenweg
- 2 Melkweg
- 3 Boterfabriek
- 4 Olde Bond
- 5 Gerritsens Molen
- 6 Bourgondiën
- 7 Jansen Ei-Ei
- 8 Tempelsgat
- 9 Tempels
- 10 Belterman
- 11 Anemonenkoel

An de Melkweg ston maor één huus, dat van de familie Bourgon-diën. (In Sillevold zeggen wi-j: Bug-onje) 't Was zonn huus met un gebraoken kap (mansardekap), zoat t'r in Sillevold in de dertigerjaoren zovöl gebouwd wieren en die now nog aoveral staot. Pannen wazzen goedkoper as stenen, en op die manier ha'j toch nog goed wat ruimte op de slaopkamers baoven.

Grootvader Bourgon-diën is nog mölder in Zendern (Zevenaar) geweest. Mien vader kwam daor ook vandan en den had dat doar nog wel us heuren zeggen.

In de zestiger jaoren hebt ze van Bourgon-diën hier plaats motten maken veur de grote uutbreiding van Sillevold.

An de Korenweg ston zonn endjen veurbi-j d'n afslag van d'n Melkweg an de Sillevoldse kant 't huus van Jansen Ei-Ei. Grootvader Jansen wonenn vrogger an d'n Heidediek vlakbi-j de spoorbaan en had daor zonn soort boerenharbarg, met un uuthangbord met de sprök: Ei-Ei, ga hier niet voorbij, maar steek even aan bij Jansen aan de baan! Jansen Ei-Ei reij d'n liekwagen en deij 't peerdewark bi-j de Sillevoldse luj die zelf gin peerd hadden. Nao de familie Jansen hef de familie Den Hollander – van Vasseveld

naor ons aovergekomen – d'r nog un hötjen 'huus gehollen... En vervolgens is 't boerderi-jken ook ten offer gevallen an de uutbreiding van de woningbouw van Sillevold.

Iets wieter an de andere kant van de weg lei 't Tempelsgat, un beheurlek grote zandafgraving, waor nao d'n oorlog de Sillevoldse Ruitervereniging eur oefeningen hiel, en in 't midden 't gebouwtjen van de Gidsenbeweging ston.

Helemaol an 't end – tegenaover de Anemonenkoel – wonenn de familie Tempels. Vlak nao d'n oorlog he'k daor met un jong uut de Korenweg un keer – stiekem in de meddagslaoptied – un stuk of wat läöge jerrycans weggehaald...

Wi-j hebt t'r un vlot veur op de Vrieselaarsbaek van gemaakt. Maor onze actie daor bi-j Tempels deugen natuurlek van gin kant!

Nao de familie Tempels hef de familie Roes t'r gewoond. De heer Roes hiel d'r un nertsenfokkeri-j op nao. 't Hele bedrijf hef ook veur de nao-oorlogse woningbouw plaats motten maken.

Now slao'k in gedachten rechtsaf de Olde Dinxperloseweg anin, richting de Kroezenhoek. 't Eerste huus rechts was De Vliege van de familie Berend Konnik (dit is gin

schrieffout). Vliege Baernd was onder andere opkeuper van varkes. Net as Keijser van de Höve. Eur chef zei altied: 'Ik heb koningen en keizers in dienst!'

In 't volgende huus wonenn de heer en mevrouw Ter Beest. De heer Ter Beest was un klein gezet kaeltjen, hi-j had ooit een oog verloren, hi-j had één goe:d oog en één glazen oog. Hi-j was fietsenmaker van beroep, met un kleine warkplaats achter zien huus.

Baoven op de Bult wonenn de familie Willem Tangelder, oftewel Bulte Willem. Hi-j hield d'r un dös-möl op nao en deij 't peerdewark veur mensen zonder peerd. Hi-j was nogal jachterege angelegd; hi-j wol beveurbeeld altied precies um twaalf uur aeten. Op un keer kwam iemand um kwat veur elf bi-j vrouw Tangelder, maor hi-j zei dat 't al kwat veur twaalf was... 't Beste mens is toe holderbolder an 't aerpelschellen geslagen um toch maor op tied wat op taofel te kriegen... 'k Heb 't feitelek nooit zonn mooi verhaal gevonnen.

Un endjen wieter wonenn links achter mekaar an de families Ernst, Navis (later Tuenter) en Tangelder. De eerste families he'k nauwleks gekend, die van Tangelder-In-de-Wei un betjen baeter. Daor hadden

ze un trop beume van kaels en paar deerns. The bleef thuus op de boerderi-j, Bennad kwam an de Fokvereniging, Joop wier zaakvoerder bi-j de Olde Bond en Jan trouwen met Cato Heijming op de Enselman/Pothof, un endjen wieter in d'n Kroezenhoek.

De volgende boerderi-j an de linker kant is de Ni-je Belterman van de femillie Bongers van de Belterman (vlakbi-j 't darp), die daor un ni-je boerderi-j hebt gebouwd, völ makkeleker, kot bi-j de grond.

An de rechterkant van de weg heij' dan eerst 't huus en de tunderi-j van Steentjes en dan 't Olde Steentjeshuus. Daor wonenn enen Ditters, den ook in de tunderi-j warkenn.

En dan kommen wi-j bi-j Steverink op Nelles. Dat bunt hele ondernemmende luj. Ze wazzen daor vrogger klompenmaker en boer tegelik. De dochters gongen zelfs in betrekking in de stad. Op un keer schreef een van eur dat ze d'n kommenden zaoterdag met 'de galant' naor huus wol kommen, maor op Nelles vroegen zich af wat ze zich daorbi-j veurstellen mosten...

Veur alle zekerheid hef Opa zich toen op dèn bewusten zaoterdag-aovond maor met de krujwagen

naor 't spoor in Terborg begeven,
maor dat was achteraf bekeken
ganiet neudig gewest. . .

't Volgende huus hef vier naams:
Enselman, Pothof, Vrei en Ameri-
kaan. In mien kinderjaoren wonenn
daor 't echtpaar Verheijen-Pothoff
en eur nichtjen Cato Heijming met
eur man Jan Tangelder en zoontjen
Theo, ook wel Jan geheiten.

(t Was un vergelielkbaore situatie as
bi-j ons op De Weikamp. Daor wo-
nenn 't echtpaar Wunnekers-
Lief tink met eur nichtjen Mina
Lief tink en Albert Dorrestijn en de
kinderen Rina en Bennad)

Gerhardus Bernardus Verheijen
was un echten vergaderboer; hi-j
was beveurbeeld ook bestuurslid en
kassier van d'n Olde Bond. En daor
vandan mosten de boeren de rae-
kingen van 't gekochte veevoer enz.
bi-j um an huus kommen betalen.
De gang van Ome Wunnekers naor
Ome Verheij was dan ook helemaol
niet vrömd. Op un keer wier 't neu-
deg geacht dat d'n kleinen Bennad
met mos naor Vreij.

't Was namelek bekend gewodden
dan d'n kleinen Theo daor met
't spöllen deur 't balkensgat geval-
len was en un been gebraoken had.
Now mos Bennadjen maor us goed
onder indruk kommen van de ge-
vaoren van 't spöllen op d'n balken

en met eigen ogen zie:n wat t'r dan
van kommen kon!

Dus ik bi-j Ome veur op de fiets
met naor Vreij. Daor angekommen
wieren wi-j in de mooie kamer ont-
vangen en Ome hiel zien porteful-
lie uut de jastès en lei 't geld veur
Ome Vreij op taofel en dèn tellen
't netjes nao en borg ut daornao
veileg in de brandkast op.

Moe:der Cato en d'n kleinen Theo
wazzen ook aanwezig en de gevaor-
ren van 't spöllen op d'n balken
wieren breed uutgemaeten!

Theo kon trouwens al weer un
betjen lopen en hi-j was ook al met
zonn klein opdraei-aoteuken an
't spöllen. Hi-j kon d'r heel goe:d
met aoverweg: effen opdraeien en
daor raosden 't dink onder de tao-
fels en steule hen! De techniek zat
t'r al vrog bi-j um in!

Links van de weg wonen de familie
Hoftiezer. Die kwammen van d'n
Haelweg achter Vasseveld. D'n
oldsten daor was Gert. Toe hi-j zes
jaor wier is hi-j an de Bonteburg
naor school beginnen te gaon.

Ze hadden um thuus geleerd dat
hi-j, at ze um vroegen hoe hi-j hei-
ten, altied netjes hadop zien naam
mos zeggen. As eersteklasser ston
hi-j zonn betjen onder de bescher-
ming van de jongens van Tuenter
van d'n Langen Diek, met wie hi-j

altied hen en weerum de Bontebrug lie:p. De Tuenters wollen um nog wel us vraogen hoe of hi-j feitelek heiten en dan sprok hi-j met stemverheffing: 'Ik heit Gerrit Willem Hoftijzer!'

Ik eigens zat in die tied met un groot probleem; ik menen da'k niet meer van school af moch veur-a'k aoveral un tien veur gehaald had...

En dan zo'k t'r nooit meer vanaf kommen! Ik lie:p elken margen met lood in de klompen naor de Bontebrug. Ten ende raad he'k mien probleem maor us an Jan Tuententer veurgelegd en den hef mien toen uut de duuke gedaon dat dat van die 'tienen halen' helemaal niet neudeg was!

't Volgende huus links is 't Remmersend van de timmermans- en boerenfemillie Suselbaek.

Wijlen de heer Hein van Dam uut Tiel, maor geboren en getogen in Terborg in 't gezin Van Dam-Suselbaek, hef indertied al us uutgezocht waor de Susebaeks feitelek vandan komt en hi-j ontdekken dat ze uutendelek uut Holten in 't Ruhgebied komt. Ze wonenn daor bi-j un baek den daor uut de bergen kwam 'suselen', en vandaor eur naam! De uutspraok zal daor dan wel 'Soeselbaek' gewest waezen, maor wi-j zeggen 'Suselbaek'.

D'r zun ook mensen die zich 'Susebaek' laot schrieven; ik wet niet of dat familie van onze Suselbaeks is.

De Suselbaeks deien 't klantenwark bi-j zo ongeveer iedereen in d'n Kroezenhoek en d'n Lechtenbarg. Ze wazzen d'r niet alleen maor timmerman, maor ook zonn betjen huusvrienden.

D'n olden Herreman Suselbaek was van un enormen knevel veurzie:n. 'k Meen mien te herinneren dat hi-j un keer bi-j mien in de wie:g kek en da'k mien toen un ongeluk geschrokken bun...

Nao Herreman zetten Hendrik 't bedrief veurt. Ze hie:len d'r altied al wel un stuk of wat knechs op nao. Hendrik vertellen mien un keer dat één van zien timmerluj bi-j ons un keer un benauwd moment had metgemaakt. Hi-j 'zat' un ogenblik op de plee achter op dael, maor hi-j had de knips nog niet op de deur gedaon. Maor effen later kwam mien stokdove oldtante in achterwatse bewaeging – en met de rökke al op halve heugte – op um af... Wat now? Schreeuwen? Maor dat had gin zin ..., dus hef d'n man op de plee toen maor handtas-telek motten wodden um 't naoderend gevaor van zich af te wenden... Uutendelek is 't toch nog

wel adig goe:d afgelopen. Ze bunt beide met de schrik vri-j gekommen. Maor ik denk dat ze ook allebei die schrik nog wel un paar dage in de be:ne gehad hebt!

Now maor gauw un ander verhaal. Mien vader was langzamerhand bi-jnao helemaol invalide gewodden; zelfs met twee stokken kon hi-j niet goed meer lopen. En rollators wazzen d'r nog nie:t.

Mien vader en mien zuster hebt toe van blanke letjes un soort looprek, met twee raedjes an de veurkant, in mekaar getimmerd, waor vader dan toch zonn betjen met lopen kon.

En vervolgens bu'w d'r toen met naor Hendrik Suselbaek gegaon en den hef toen naor dat veurbeeld, un degeleker apperaat in mekaar getimmerd. 't Geval was van dri-j piano-scharnieren veurzic:n, waordeur 't opklapbaor was en gemakkelek in d'n kofferbak van d'n auto vervoerd kon wodden. Volgens ons was 't d'n eersten rollator van ons land!

Danke Hendrik Suselbaek!

Bi-j Suselbaek naor achteren lei 't Nachtegaalpad. 't Was feitelek nie:t völ meer as un gresheg met un karrespoor.

Daor ston vrogger an de rechterhand 't boerderi-jken De Nachtegaal van de familie Caolenbrander-Olthuis, maor die verhuusden in

Albertus Dorrestijn met z'n Rollator Suselbaek, circa 1960.

1890 naor un boerderi-j in de Slaege en nommen toen dan ook de boerderi-jnaam met naor eur ni-je plaats in de Slaege.

Nao de Caolenbranders vestigden Derk Willem Liefstink en Grada Hendrika Nijhof zich op de Nachtegaal. Ze kwamen toen van Aalten, maor ze wazzen allebei op d'n Haelweg geboren. D'r wodden dri-j daerntjes en twee jungeskes geboren. De jonges, dat bunt de tweeling Derk Willem en Gerrit Jan,

geboren op 11 januari 1896.

Nelles Willem (Willem Steverink) vertellen mien un keer dat Derk Willem Lief tink d'r un ezel opnao hiel; warschienlek veur d'n arbeid, maor dat we'k niet zeker.

In 1899 is Derk Willem Lief tink aoverleden, waorna Grada Hendrika een klein jaor later met Bernardus Johannes Klein Nibbelink trouwt, waornao ze in 1905 naor Eibergen vertrekt. 't Huus wudt vervolgens afgebraoken en de grond kump dan bi-j 't bedrief van de Suselbaeks.

Un endjen wieter an 't Nachtegaalpad hef umstreeks 1890 un zekeren Frederik Boesveld uut Vasseveld ni-js gebouwd, maor in 1906 geet hi-j al weer naor Vasseveld trug. Hi-j wudt opgevolgd deur 't echtpaar Gerrit te Ronde-Johanna Brus en die wodt in 1919 al weer opgevolgd deur 't echtpaar Hendrikus Gerrit Jan ter Maot en Paulina Faust. Ter Maot had zien Paulina Faust in 't Ruhgebied leren kennen. Paulina Faust dut mien altied an Goethes Faust denken...

En nog weer later hef de femelie Bergervoet d'r gewoond en die wieren weer opgevolgd deur de femelie Willem te Ronde.

De eerste femelie Te Ronde is in 1919 naor un boerderi-jken an de

Geurinkstraot getrokken. Gerrit te Ronde is in de eerste plaats klompenmaker en daornaost un betjen boer. Soms gebruken hi-j de koe as trekkracht veur de kleine störtkar... Maor dat letste vast niet op zondag, want in de Tien Geboden (Exodus 20) steet joh geschreven: 'Gedenkt den sabbatdag, dat gij dien heiligt. Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; Maar den zevenden dag is de sabbat des Heeren uws Gods; dan zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is'.

't Vee mot dus ook rösten op de sabbat en daorum beheuren Te Ronde tut die mensen die vonnen dat dat ook veur de tu:ten en d'n haan van toepassing was, reden waarom Te Ronde 's zaoterdagsaovends d'n haan uut 't tu:tenhok ving en um tut maondagmargen ampart hiel!

Wi-j gaot weer wieter an de linkerkant van de Olde Dinxperloseweg met de bewoners van't Bargerslag (ook wel: Barreslag), en dat bunt al jaor en dag Tangelders, één van de völle femelies Tangelder in de Kroezenhoek en umstreken. De heer Hub Jaartsveld (1899-

1950) hef un heel verhaal aover
't Bargerslag in zien dagboe:k ge-
schreven. Zien moe:der kwam d'r
namelijk vandan, dus hi-j had zien
informatie uut de eerste hand.

't Hele verhaal is te laezen in: 'De
Kroezenhoek, i-j zölt der maor
wonen', uitgegeven in 2006 deur
de Stichting Kroezenhoek van de
Buurtvereniging De Kroezenhoek.
't Volgende huus an de linkerkant
is De Spork van de familie
Pothoff, die daor ok al jaor en dag
woont.

In mien kinderjaoren wazzen dat
Gerhardus en Johannes Pothoff.
Gerhardus was getrouwd, Johan-
nes wonenn d'r as ongetrouwden
bruur bi-jin en hi-j arrebeiden vol-
lédeg met.

Gerhardus was un fanatiek jager,
en later ook zien zoon Johannes.
Maor ze wazzen natuurlek in de
eerste plaats boer.

Achter De Spork an de Kroezen-
diek ligt tegenaover mekaar De
Reinder en De Kleine Kroeze.
'k Heb wel us heuren vertellen dat
ze d'r daor as boeren onder mekaar
un soort wedstrie:d van mie:ken
wie 't eerste met dit of dat soort
wark op de boerderi-j, of op ut
land, of in de wei, klaor was; en
beveurbeeld ook wie 't eerste de
zicht in de rog sloe:g.

Maor dat was un lasteg wark, want
a'j gaot mejen at 't gewas nog niet:
goe:d riep is dan dreugt de keurn
naoderhand te had in, en krie'j dus
met 't dössen minder zaod in de
zak...

Maor de buurluj wollen toch alle-
dri-j wèl 't eerste op 't roggeland
zun; en daorum hiengen ze de
zicht al bi-jtieds veuran in de kar-
loos an un spieker, en at ze dan un
buurman met de zicht op de nek
naor 't roggeland zaggen lopen,
dan mieken ze gauw un löp naor
de karloos en naor 't land..., en
proberen ze de zicht toch nog net
effen eerder as d'n buurman in de
rog te slaon...

Rechts van de weg, zo ongeveer
tegenaover Suselbaek en Tangelder
van Bargerslag, wonenn de families
Kranen en Venneman. 'k Heb Opa
Derk Jan Kranen nog net effen
gekend, en now woont t'r al weer
't derde geslacht. En die bunt ok al
weer vader en moeder, en ook opa
en oma. En zo ken ik daor vief ge-
slachten!

't Zelfde is 't geval bi-j Suselbaeks
en bi-j Pothoff van de Spork.
En 't zal nog wel meerderwegges
zo zun, beveurbeeld bi-j ons-eigen.
Niet zo bezunder, en toch ok weer
wel bezunder a-j dat meugt belae-
ven!

En dan krie-j daor de familie Venneman. Bernardus en Marie wazzen un paar - en un verhaal - apart. Ze schudden zich 's margens un halven fles advocaot op 't bord en warken 't zich met un laepel naor binnen... Maor 't vee in de stal had 't vaak niet: best... Van Kranen hebt ze d'r wel us un vracht stro naor toe gebracht, waormet Baernd de beeste dan toch nog wat te vraeten kon geven...

De Sillevoldse plietsies dronken ok graag un borreltjen bi-j de Vennemans, maor dat was bepaold niet: de beste kant van de dragers van 't plaatsleke gezag!

In vrogger tied leien ze van de Vennemans en Barreslag ook nogal us met mekaar aoverhoop. Op un keer hieng d'r bi-j d'n uutrit van Barreslag un groot bret an un boom met de tekst: 'Ze moesten U met een hout in de nek houden'. Maor met dat 'houden' zol wel 'houwen' bedoeld waezen gewest! 't Zaodgewas bi-j de Venneman ston d'r vaak bedru:vend slech bi-j. Op un keer had iemand d'r un bord in gezet, met de tekst: 'Red ons Heer, wij vergaan...'. Maor van de Venneman kennen ze 't Ni-j Testament net zo goe:d en zie zeten d'r un bord naost met de tekst: 'Vreest niet, gij kleingelovigen!'

Volgens zeggen is dit allemaol waor gebeurd!

En hiermet endig ik 't verslag van mien (jeugd) herinneringen, angevuld met verhalen van anderen en stukskes uut 't gemeentearchief. De zon kwam op ... en de zon ging onder... Veur mien dei ze dat inmiddels zonn 27220 keer (80 maol 365 plus 20 schrikkeldagen). Jah, aover die veurtwentelende zon bun'k nog lang niet uutgedacht. In aflevering 3 schreef ik dat zi-j - vanuut de Weikamp bezie:n - 's margens bi-j Ramaker en Suselbaek opkump en 's aovends bi-j de Montferland en 't Kraeienbos weer onder geet, maor van de zomer is mien opgevallen dat zi-j bi-j hoogzommer al bi-j de tunderi-j van Steentjes opgeet en pas bi-j d'n Sillevoldsen toren weer ondergeet...

Dat ku'j dan natuurlek ok umdrienen en zeggen dat ze dan 's aovends bi-j d'n Sillevoldse toren ondergeet en effen later bi-j de tunderi-j van Steentjes al weer op kump.

Ze is dan dus maor efkes weggevest. Dan is 't dus ok wel te begri:pen dat ze bi-j zommerdag in 't hoge noorden de hele tied blif schie:nen... Un mens is nooit te old um te leren!

Mijn kweekschooltijd, 1955-1960.

Willy Wiendels.

Naar aanleiding van het aardige en voor mij zo herkenbare verhaal van Anny Raben in het Bulletin, kreeg ik het idee over mijn kweek-schooltijd te vertellen.

Anny beschrijft haar ervaringen vanuit een internaat. Anny zat op namelijk op de meisjeskweek van Insula Dei (Eiland Gods).

Maar Insula Dei had ook een jongensafdeling, geen internaat, gestart in 1952 onder leiding van de broeders van Maastricht, Broeders van de Orde van Maria Onbevleete Ontvangenis.

Tot dat moment gingen jongens uit Groningen tot en met de Achterhoek bijna allemaal naar de kweek in Hilversum, een internaat.

In het zuiden van ons land waren uiteraard veel meer katholieke kweekscholen. Er kwam toentertijd door de naoorlogse geboortegolf grote behoefte aan onderwijzend personeel; de vervoersmogelijkheden verbeterden en zodoende werd in Arnhem een externe jongensaf-

deling van Insula Dei opgericht.

Anny en ik beschrijven allebei hoe onderwijspersoneel van katholieke huize zestig jaar geleden werd opgeleid. Zij beschrijft haar ervaring als internaat-leerling, ik die van mij als externe leerling.

Het was in de periode van de nadagen van het 'rijke roomsche leven'.

Er werd al wel gesproken over de noodzaak van vernieuwing in de katholieke wereld, maar invoering daarvan liet nog op zich wachten en nam ook daarna nog geruime tijd in beslag. Momenteel zijn er van deze 'oude schoolfrikken' nog een groot aantal in Silvolde in de kerk en allerlei verenigingen actief. Ik startte mijn opleiding in 1955: elke morgen om vijf over zeven vanuit Doetinchem met de bus van de Gelderse Tram, zes dagen in de week. Mijn klasgenoten kwamen uit Gendringen, Ulft, Gaanderen, 's-Heerenberg, Lichtenvoorde en verder uit de Liemers, Deventer en de directe omgeving van Arnhem.

In Doetinchem waren destijds twee onderwijsopleidingen: een protestantse (een ‘fiene’) en een openbare kweekschool. Maar het was voor de meeste katholieken onbespreekbaar daar naar toe te gaan. Je kreeg trouwens ook geen baan in het katholiek onderwijs. Elke benoeming moest in die dagen worden goedgekeurd en bekrachtigd door een bisschoppelijk inspecteur. Ter aanvulling: deze twee opleidingen in Doetinchem waren in die dagen de enige scholen voor hoger beroeps-onderwijs in onze regio.

De kweekschool werd wel genoemd: de universiteit voor de armen. In de meeste gezinnen van mijn klasgenoten was destijds universitair onderwijs nog net een stap te ver. Wanneer je een beetje goed kon meekomen op de Mulo en je had het geluk verder te mogen leren, dan werd al snel geadviseerd: ‘Heb je wel eens aan de kweekschool gedacht?’ In mijn kweekschoolklas zaten vooral jongens uit middenstands- en boerenmilieus. Ook een paar van vaders die ‘naor de Hut gingen’ en dat waren be-

Student Willy Wiendels.

paald niet de domsten. Mijn ouders hadden een kleine boerderij met een bescheiden kolenhandel.

Voordat je het Mulo-examen aflegde, werd een toelatingstoets op de kweek afgenomen. Slaagde je daarvoor en waren de inlichtingen positief, dan mocht je beginnen. Vanuit de Mulo in Doetinchem gingen wij met zijn tweeën naar het ‘Eiland Gods’.

Ik ben er van overtuigd, dat ik voor veel lezers een totaal onbekende

Het Gerechtsgebouw aan de Velperweg te Arnhem. Daar achter bevonden zich het Meisjesinternaat, het Schippersinternaat en de Jongenskweek van Insula Dei.

opleidingswereld zal openen. Zeker jongeren zullen met veel onbegrip en ongeloof reageren. Toch denk ik, net als Anny Raben, met grote genegenheid terug aan die tijd. Wij kregen les van een aantal broeders en lekenleraren. Met grote betrokkenheid en inzet stoomden zij ons klaar om samen met de parochiegeestelijken onze toekomstige leerlingen 'rooms' te houden. Wij moesten een voorbeeld gaan vormen voor de gemeenschap. Aan het eind van mijn verhaal zal menigeen wellicht denken, dat wij

door die broeders, toch wel een verlengstuk van de kerk, gehersenspoeld zijn. Met de ogen van vandaag is dat te begrijpen, maar ik hecht er aan hier te zeggen, dat wij integere leraren hebben gehad. Van 'enge en griezelige' broeders was bij ons geen sprake. Jammer genoeg hebben relatief gezien een klein aantal 'foute religieuzen' een veel te grote smet geworpen op het vele goede werk van het overgrote deel van de priesters, nonnen en andere religieuzen. Wat verkeerd geweest is, wil ik daarmee

niet goedpraten, maar schrijnend onterecht tegenover de 'goeden' blijf ik het vinden.

Terug naar mijn start in 1955.

De jongensafdeling was toen nog gehuisvest in een oud gebouw net achter de Schouwburg, zonder gymzaal, zonder gemeenschapsruimte en zonder natuurkundelokaal.

De meisjeskweek had een heel luxe en modern gebouw met zelfs een eigen kapel. Voor gym- en natuurkundelessen en godsdienstige bijeenkomsten moesten wij met de trolleybus dwars door de stad naar de Velperweg.

Als wij daar arriveerden stond zuster-directrice Annetta, ook door Anny genoemd, achter de ramen met Argusogen te controleren, dat er vooral geen oogcontact, laat staan overig, met de meisjes tot stand kwam.

Een jaar later werd een grote houten noodschool voor de jongensafdeling op zo'n honderd meter afstand van de meisjesschool in die enorme tuin, waar Anny over sprak, in feite een klein bos, neer-

gezet. Angstvallig werd gewaakt voor ontmoetingen met de meisjes. Wij hadden andere pauzetijden en wij mochten tussen de middag alleen in het bos wandelen: 'vooral niet rondom de meisjesafdeling'. De meisjes waren sowieso intern, dus die konden gemakkelijk goed 'bewaakt' worden.

De enige gezamenlijke activiteit in vijf jaar opleidingstijd was een volkslied-/volksdanscursus van een volle week in het vierde leerjaar.

Daar zijn toen onmiddellijk enkele liefdes opgebloeid.

De kweekschoolopleiding bestond uit 3 leerkringen: de eerste twee jaar om op ruim VWO-niveau te komen, met veel exacte vakken; in klas 3 en 4 werden didactiek, pedagogiek en lesgeven belangrijker.

Na het 4^e jaar kon je stoppen als onderwijzer lagere school, hetgeen vooral meisjes deden. Het vijfde jaar, de 3^e leerkring, was bestemd voor de volledige bevoegdheid: in de volksmond de hoofdakte.

De drie belangrijkste vakken waren: godsdienst, Nederlands en maatschappijleer.

Onze afdeling wilde een goede naam verwerven tegenover Hilversum en daardoor was de schoolleiding er op gebrand, dat het peil vooral hoog moest zijn. Wij moesten echt ‘pokkelen’. Bij enig falen werd al snel geadviseerd iets anders te gaan doen.

Het godsdienstonderricht was een hoofdstuk op zich. De emancipatie van de katholieken was nog niet voltooid. Het onderwijzend deel van de katholieke gemeenschap kreeg daarin een cruciale rol toebedeeld. Het was overigens broodnodig. In die dagen had de gemeente Wisch welgeteld één katholieke ambtenaar in de persoon van Harry Starink.

Wij moesten goed onderlegd, overtuigd en strijdbaar opkomen voor de ‘roomse zaak’. Een onvoldoende voor het vak godsdienst op het rapport werd als heel kwalijk aangemerkt. Bij herhaling kon je zo ongeveer je boeltje pakken.

Luisteren naar de NCRV werd ons afgeraden: ‘Je kon daardoor in de war geraken!'; het socialisme en zeker het communisme waren hei-

dens en verwerpelijk; de veilige weg naar ‘het heil’ liep via ons enige en ware geloof.

Het was je plicht het geloof onverschrokken uit te dragen. Een leerling werd bijna van school gestuurd omdat hij in een restaurant voor een maaltijd geen kruisteken had gemaakt. Dat moest bovendien met een ruime armzwaai gebeuren. Zeker één keer per jaar gingen wij met de hele klas van vrijdagmiddag tot maandagmorgen op retraite: met de trein naar een conferentieoord. Daar aangekomen kreeg je een chambrette, een open kamer-tje met een gordijn, toegewezen. Hierin stond een bed, een kleine tafel met een bijbel, stoel, een bidstoel, en soms een kast. Na installatie volgde de eerste conferentie, een maatschappelijk of godsdienstig thema werd uit de doeken gedaan. In zo’n weekend werden zo’n zes conferentiemomenten gehouden. Na de avondmaaltijd was een wat langere recreatietijd om te kaarten, te biljarten, te lezen, voor toneel of zoiets dergelijks. Tegen tienenvolgde een gezamenlijke

avondmeditatie. Na afloop moesten wij zwijgend, de dag overdenkend en liefst in gebed verzonken naar onze chambrettes. Op maandagmorgen na de kerkdienst kregen wij van de voorganger de zegen met een volle aflat. Op weg naar de trein zei een leraar tegen mij: 'Willy, als ik nu zou verongelukken, kom ik rechtstreeks in de hemel!'. Wat was het 'roomsche leven' toch rijk!

Ik voegde er niet aan toe, dat we weinig gebruik hadden gemaakt van de bidstoel.

Zelfs onze pastoor hield ons in het oog. Een paar weken na mijn eerste rapport, hield hij mij op zondagmorgen op het kerkplein aan en zei: 'Ik heb je gemist. Kweek-schoolleerlingen laten altijd hun rapport aan mij zien!'.
O wee, wanneer je je missaal bij kerkdiensten vergeten had. Dat gaf geen pas.

In de advent, vastentijd en rondom kerkelijke feestdagen werden allereerst conferenties en gebedsdiensten in de kapel van de meisjeskweek gehouden. Regelmatig

moesten wij, zeker voor het oog, ingetogen en zwijgend de gang naar de kapel maken. Vooral niet laten blijken, dat je het er niet mee eens was. Het had iets weg van kadaverdiscipline.

Ondanks deze bevoogding en betutteling denk ik met positieve gevoelens terug aan die tijd. Het was gewoon zo! Je was gewend aan 'gehoorzaam zijn'.

Op sociaal en maatschappelijk gebied ging er voor ons, voor mij al heel beslist, een compleet nieuwe wereld open. Tot mijn achttiende was ik ongelooflijk bescheiden en verlegen. Misschien geloven lezers dat nu niet direct meer. Toch waar! Pas toen ik voor de klas kwam raakte ik zoetjesaan mijn schroom kwijt.

Wij maakten op brede schaal kennis met toneel, schouwburg, musea, literatuur en klassieke muziek. Diep respect voor mijn ouders, maar ik zag mijn vader geen verzen uit De Gijsbrecht citeren of kunnen genieten van cantates van Bach. Mijn ouders gaven de voorkeur aan gedichtjes van pater Bernard van

Meurs en de muziek van de Boertjes van Buuten.

Enerzijds moesten wij door onze opleiding op allerlei terreinen kunnen meepraten en meedoen, anderzijds werd ons te verstaan gegeven, bescheiden, volgzaam, netjes en degelijk te blijven: 'We waren immers al zo bevoorrecht!'

Groot respect dienden wij te koesteren voor kerkelijke leiders en katholieke voormannen, als Beel en Luns, KVP-politici. Vooral in de 'roomse pas' blijven lopen was het parool.

Een paar voorbeelden van goed (aanbevolen) gedrag. In de jaren zestig deden jongens brillantines in hun haren. Dan kon je ze mooi strak kammen en het glom ook nog. Een klasgenoot overdreef dit behoorlijk en kleepte zich bovendien wat opvallend naar de laatste mode. Hij moest bij de directeur komen en die merkte op: 'Jan, je gedraagt je en kleedt je erg werelds! Dat hoort niet bij een katholieke onderwijzer.'

Jan veranderde niet van gedrag, met het gevolg, dat er meer

'bezoeken' volgden en hij uiteindelijk de hoofdakke niet mocht doen. Volgens de schoolleiding kon je zeker in een dorp met een dergelijke instelling geen school leiden. Bij Wim werd door een leerkracht het blad 'De Lach' in zijn tas gezien. In dit blad stonden heel licht prikkelend getinte tekeningen en foto's. In bijna alle 'nette' gezinnen werd het blad geweerd, dat wel. Ook Wim moest op rapport bij broeder-directeur. Op de vraag vanwaar dat blad in zijn tas, antwoordde (zenuwachtige) Wim: 'Broeder, ik koop het blad niet elke keer!'. Wim zat al in de vierde klas, mocht dat jaar afmaken, maar de hoofdakke kon hij vergeten. Op onze rapporten kreeg je een cijfer voor 'algemene houding', voor gedrag. Bij rapportenvergaderingen werd elke leerling beoordeeld op inzet, (kerkelijke) betrokkenheid, beleefdheid, kleding en uiterlijke verzorging. De cijfers varieerden van 4 tot 8. Een missstap leidde al gauw tot een 4 of een 5. Een 4 mocht één keer voorkomen, een 5 twee keer, een 6

was zelfs nog aan de magere kant. Bij volharding in 'laakbaar gedrag' stond de schooldeur op een kier. In de tweede klas kregen wij van broeder-directeur op zaterdagmiddag na de laatste les: wellevendheidsinstructies. Vooral niet laten blijken, dat je het vervelend of onzinnig vond!

Nee, een beetje 'opoffering, versterving en zelfkastijding' paste in de groei naar een degelijk katholiek leraarschap. Hij gebruikte daarvoor het boekje: *Savoir-vivre*.

Na deze lessenserie wisten wij, dat je je in gezelschap van bestuurders en andere autoriteiten vooral luisterend moest opstellen, dat je oudere en belangrijker mensen rechts van je moest laten lopen, of wanneer je met meer was in het midden.

Verder wist je hoe je een wijnglas vast moest houden, hoe een vismes te hanteren en dat je bij een diner vooral niet te grote porties mocht opscheppen. Het gebruik van een vismes kende ik echt nog niet.

Licht vooruitstrevend was ons gewijs maken in 'het volle leven'. Zeker jongens in die tijd, van zo'n 16

jaar, waren zo groen als gras. Om ons op seksueel gebied enigszins op de hoogte te stellen werd een pater ingehuurd en om de beurt werden wij in een kantoortje 'voorgelicht'. Ook op dit terrein ging voor mij een wereld open. Verder kon je met persoonlijke problemen bij deze pater aankloppen.

Met vijf klasgenoten hebben wij onze broeder-directeur op zijn oude dag in het moederhuis in Maastricht een paar keer opgezocht. Hij betreurde achteraf oprecht zijn te 'harde' opstelling richting leerlingen die over de schreef gegaan waren. Maar ook hij meende destijds een goede zaak te hebben gediend. Wij hadden er alle begrip voor, dat het in die periode gewoon zo was. Op de Silvoldse Mulo, de school van Meester Mulder, ben ik gestart op aswoensdag 1965 als surveillant bij een schoolmis.

De kerk was bomvol: askruisje halen. Ik hoor nog de leerlingen fluisteren: 'Da's den ni'jen!'

Silvolde, augustus 2016.

Tegenwoordig adres Bontebrug 106

Lex

In het vorige Bulletin schreef ik een algemeen verhaal over de Bontebrug; in deze bijdrage beperk ik mij tot één pand, namelijk het Koffiehuys/café Huls, later: Café/bakkerij/kruideniers- en bakkerijwinkel Helmink, tegenwoordig adres: Bontebrug 106, Silvolde.

In 1898 bouwde timmerman Ernst uit Gaanderen hier op een hoekje land van boer Hammink – in de binnenbocht van de Dinxperloseweg en de Ulftseweg – een flink uit de kluiten gewassen soort herenhuys.

De eerste huurder en bewoner was de heer Carel van Ditshuizen, die er zich op 25 maart 1899 met vrouw en kinderen vestigde.

In 1921 werd Wilhelmus Huls te Sinderen eigenaar en in 1923 zijn zoon Johannes Lambertus Gerhardus (Jan), welke laatste het in 1937 voor f. 5050,- aan Bernardus Lambertus Helmink te Silvolde doorverkocht. BLH liet het pand op naam van zijn zoon Gerrit Willem Helmink zetten, maar behield het vruchtgebruik voor zichzelf.

Het huis was in het midden van de voorgevel van een portiek met drie deuren voorzien: links naar het koff-

fiehuys/café, in het midden naar de bovenverdieping en rechts naar het woongedeelte.

Reeds vanaf 1890 lagen ter plekke de tramrails in de oostelijke berm van de Ulftseweg en onderhield de GTW daarop de tramverbinding Gendringen-Doesburg, later uitgebreid tot die van Isselburg (D) tot

Arnhem. Al gauw na 1898 kreeg het zo strategisch gelegen pand te Bontebrug het predikaat: Halte Bontebrug.

Het linker gedeelte van het pand werd ingenomen door het koffie-

huis/café; waarschijnlijk had het aanvankelijk alleen de bestemming 'koffiehuis' en werd het in latere jaren tevens café.

In 1935 diende eigenaar W. Huls bij de gemeente Wisch een 'hinderwetaanvraag' in voor de opstelling van een schietbaan langs de achterste helft van de binnenmuur van het café.

De vergunning werd inderdaad verleend en nog hetzelfde jaar werd een en ander gerealiseerd. En vanaf die tijd werden de café-

bezoekers met de spreuk op de achterwand *'Niet geschoten altijd mis'* uitgenodigd om hun geluk met de luchtbuks te beproeven; eerste prijs: twee repen Kwatta!

De bezoekers werden er trouwens altijd al op een bijzondere manier welkom geheten, want op de muren bevonden zich fraaie schilderijen, tekeningen en spreuken.

De buitenmuur links was - iets van de wand - met linnen bespannen en daarop waren diverse spreuken in dichtvorm aangebracht:

Bontebrug 106, Silvolde.

Wie de baas in huis wil blijven moet niet met vrouwlijf kijken.

Wie met een mooi meisje wil gaan stappen moet uit een ander vaatje tappen.

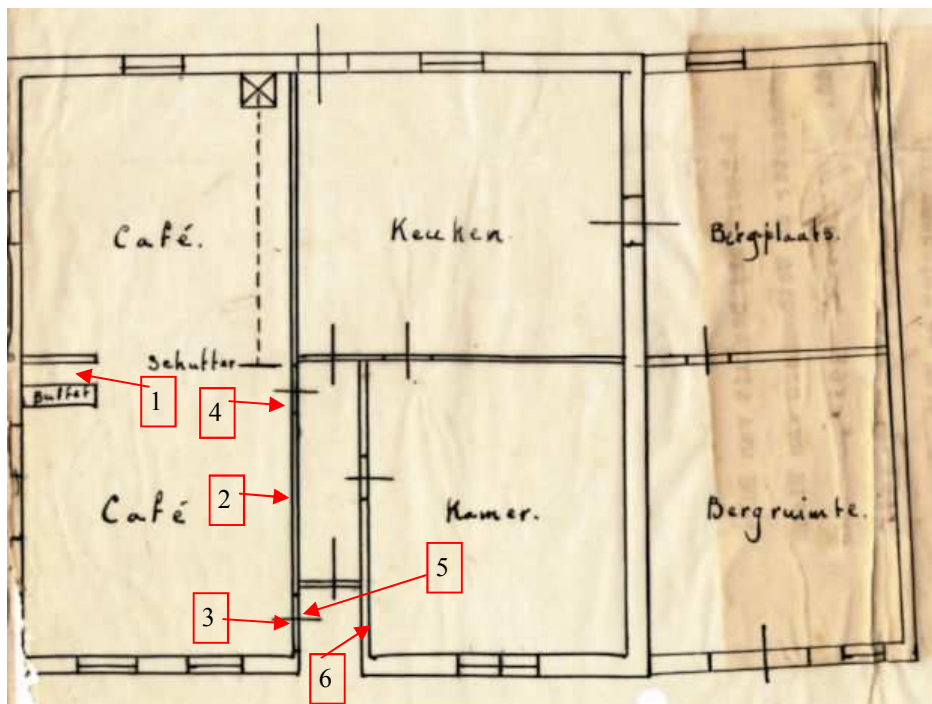
Ben je een haantje of een boen, bewaar hier je fatsoen.

Een gezond en een vertrouwd paard is voor een boer goud waard.

Wie geen geld heeft om iets te kopen, kan hier beter niet binnen lopen.

Het is echter zeer de vraag of de echte drinkebroers wel aan het lezen van de laatste oproep toe kwamen, of althans de woorden in hun hersenpan wortel lieten schieten... Een groot probleem voor de caféhouder is namelijk altijd de eeuwige wanbetaler. Een min of meer bege-

nadigde kunstzinnig aangelegde kroegloper wil dan ter vereffening van zijn schulden, nog wel eens een zelf gefabriceerd schilderij aan de kroegbaas aanbieden. En zo bood een schuldbewuste drinkebroer (naam onbekend) cafébaas Huls op een bepaald moment aan

om de wanden van de gelagkamer met een aantal schilderstukken te versieren. Huls ging er maar op in, en de betreffende kunstwerken riepen in den vervolge bij menige cafébezoeker zowel bewondering als een glimlach op.

Bij het buffet bevond zich een schilderij met drie paardenhoofden (1). (Zie op de tekening op blz 28). Op de binnenmuur vóór was een groot jachttafereel (2) aangebracht, boven de toegangsdeur prijkte een schilderstuk van de Sinderense kappel (3) en boven de toegangsdeur

naar de woning een schilderij van de sloot en brug halverwege de Bontebrug en de Ulfse brug (4). In het portiek bevinden zich boven de deuren naar het café en de woning nog altijd de schilderijen met waterpartijen (5 en 6).

Dit was de situatie zo bakker Gerrit Willem Helmink en echtgenote Aleida Berendina Huitink deze in 1937-1938 aantreffen. Ze gingen verder met de exploitatie van het café en breidden de zaak met een bakkerij en een kruideniers- en bakkerijwinkel uit. De voorkamer werd

Paardenhoofden (1)

Jachtafereel (2)

Antoniuskapel Sinderen (3)

Waterpartijen (5 en 6)

als winkel ingericht; de keuken werd daarmee tevens woonkamer.

De bergplaatsen rechts kregen de bestemming bakkerij.

Na enige tijd werd de achterste helft van de gelagkamer tot mooie kamer gestransformeerd en werd de caféruimte derhalve de helft kleiner.

Niet lang daarna verschenen de Duitsers in het land en op 't eind hielden ze nog al huis in het café. Een aantal muurschilderingen liep onherstelbare schade op, maar gelukkig overleefden de meesten het geweld.

In 1974 overleed bakker Gerrit Willem Helmink en werd de bakkerij gesloten, en in 1988 overleed mevrouw Helmink, hetgeen de opheffing van het café en de kruidenierswinkel inhield.

Het pand ging over aan zoon Bernardus Lambertus Gerrit Helmink en echtgenote Jansjen Seinhorst, en in 2004 aan hun zoon Ivor en echtgenote Lesly Klaassen.

In 1988 werd Bontbrug 106 op de Gemeentelijke Monumentenlijst Wisch geplaatst, welke lijst in 2005 onveranderd door de gemeente Oude IJsselstreek werd overgenomen.

In 2004 zetten de nieuwe bewoners de renovatie en restauratie op historisch verantwoorde wijze in.

Het resterende deel van het café werd als voorkamer ingericht. De linnen bespanning van de zijmuur had zoveel van de Duitsers te lijden gehad dat deze niet meer gehandhaafd werd, met 't gevolg dat de spreuken en het schilderij met de paardenhoofden (1) verloren zijn gegaan.

Het Jachttafreel (2) is gerestaureerd en nog in volle glorie aanwezig, de nummers 3 en 4 zijn veilig achter de betimmering opgeborgen.

De nummers 5 en 6 in het portiek zijn gerestaureerd en nog volledig in 't zicht gebleven!

De winkel is geheel in oude stijl gehandhaafd en een bezoekje is een ervaring op zich.

En ook de bakkerij zal nog weer helemaal in oude glorie gerenoveerd/gerestaureerd worden..

Na dit alles zal het wel niemand verwonderen dat de eigenaren van Bontbrug 106 op Open Monumentendag 2011 de 'Monumentenprijs 2011' van het Monumentenplatform Oude IJsselstreek in ontvangst mochten nemen.

Zeer verdiend!

Het Museum Snoepwinkel Helmink is op vrijdag en zaterdag- en op afspraak - geopend!

Monumentenplatform -
Oudheidkundige Werkgemeenschap ADW.
Heemkundige Vereniging Old Sillevold.
Oudheidkundige Vereniging Gem. Gendingen.

OORKONDE

behorende bij de ~

Monumentenprijs 2011

toegekend aan de ~

familie Helmink - Klaassen

voor behoud en restauratie van ~

café - winkel en bakkerij

Bontebrug 106, Silvolde - Bontebrug.

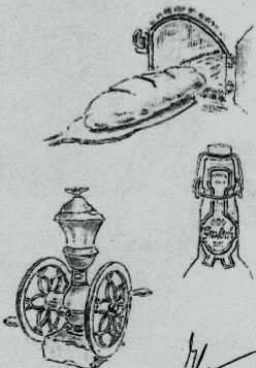
Het monumentenplatform van de drie historische verenigingen in de gemeente Oude-
IJsselstreek wil met het toekennen van de Monumentenprijs 2011 zijn grote waardering
uitspreken voor de zorgvuldige en historisch bewuste wijze van restauratie en
renovatie van genoemd pand.

Met veel respect voor het historisch, zowel interieur als exterieur en met grote
eigen inzet en gevoel voor de eigenheid is de toekomst van een zeer bijzonder
pand op een bijzondere eeuwenoude plek voor zowel de bewoners als
voor de gemeenschap veilig gesteld.

W. A. T. Jansen

W. A. T. Jansen voorz.

J. van Lienden - Doornbos secr.

Bart Nijman.

Silvolde - Bontebrug, 10 september 2011.

Activiteitenkalender 2016-2017:

Zaterdag 10 sept: Open Monumentendag.

Maandag 17 oktober: om 20.00 uur in Grandcafé De Buurman te Silvolde.

Presentatie door dhr. Jan Verheijen over zijn vader kunstschilder Bernard Verheijen.

Woensdag 16 November: om 20.00 uur een gecombineerde bijeenkomst met OVG (Gendringen) en Gander (Gaanderen) in de H. Mauritiuskerk te Silvolde.

Presentatie door architect Leo Sluijmer over zijn grootvader architect John. H. Sluijmer en zijn werk. Sluijmer Sr. ontwierp ruim veertig kerken, o.a. de Martinuskerk te Megchelen, de Mauritiuskerk te Silvolde en Augustinuskerk te Gaanderen.

Donderdag 12 januari: om 20.00 uur in Grandcafé De Buurman te Silvolde.

Vertoning video: Willy Wiendels in gesprek met Robbie Wolters.

Woensdag 15 februari: om 19.30 uur in Ons Pakhuus, Molenberg, Silvolde.

Jaarvergadering en optreden van Zangkoor 'De Gørgelpiepen'.

Maandag 20 maart: om 20.00 uur in Grandcafé De Buurman te Silvolde.

Presentatie door dhr. Bernard Dorrestijn over het Huis en de Heerlijkheid Lichtenberg.

Donderdag 8 juni of zaterdag 10 juni: Zomeractiviteit. Programma volgt nog.

Wijzigingen voorbehouden.

Heemkundige vereniging

Old Sillevold

Opgericht 18 februari 1997

Bestuursamenstelling:

Voorzitter:

Bernard Dorrestijn

Secretaris:

André Tangelder

Prins Willem Alexanderstr. 5

7064 GH Silvolde

Tel. 0315-32 75 90

Email:

info@oldsillevoid.nl

Penningmeester:

Karin Hendriksen

Kroezendijk 2

7064 KX Silvolde

Tel. 0315-681608

Email:

info@oldsillevoid.nl

Bibliothecaris

(DRU-Cultuurfabriek)

Willie Dieker Fazantplein 12

7064 EG Silvolde

Tel: 0315-328334

Bestuursleden:

Leo Helmink

Ton van der Kemp

Els Kraan

Jan Pierik

Lidmaatschap:

Vanaf € 13,50 per jaar.

Bankrekening: NL11 RBRB

09798.45.432

C.V.B. bank Silvolde

t.n.v. penningmeester

Old Sillevold

www.oldsillevoid.nl

**Maurits Heebink
Tuinbeheer**

**Grand Café
De Buurman**

**Paul Klomberg
Assurantiën**

**Frank's
Barbershop Haarmode**

Winkelhorst Ledermode

Rijnlandhaven Makelaardij

De heemkundige vereniging dankt de op deze pagina genoemde bedrijven en organisaties voor hun financiële ondersteuning.

Bulletin heemkundige vereniging *Old Sillevold*

Geschiedenis in wording

Losse nummers € 3,50 per stuk
www.oldsillevoid.nl